

Μέσα στην αύλη του υποστατικού, καθισμένος στο γύρο του πηγαδιού, ενώ οι άλλοι κοιμόντουσαν πειά, ο Ζάν-Λουί άγρυπνούσε με τα μάτια του καρφωμένα στ' αστέρια και συλλογιζόταν τη ζωή του κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια.

ΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΜΙΣΕΛΙΝΑ

ΤΟΥ ΦΕΡΝΑΝ ΜΠΕΣΣΙΕ

υποστατικό.
Ήταν ίκανός για όλα και δεν φοβόταν την κούραση. Ο άφεντης του δεν θάχε να παραπονεθή μαζί του. Όσο για τους όρους, θα δεχόταν όποιους ήθελε εκείνος.

Κλαύδιος Ζιρού ξαφνιασμένος κι' ευχαριστημένος ξανάβαζε τα λεπτά στην τσέπη του, φάνηκε στον Ζάν-Λουί ότι η Μισελίνα τον κύτταζε γλυκά, σαν να καταλάβαινε ότι είχε μείνει μόνο και μόνο για ν' άγρυπνήσει κοντά της. Ποτέ ο Ζάν-Λουί δεν είχε νοιώσει τον έαυτό του τόσο εύτυχισμένο. Η θυσία είχε τόσο γλυκειά, όταν αγαπάει κανείς!...

Γιατί ήξερε πειά κι' ο ίδιος το μυστικό της καρδιάς του, δεν μπορούσε πειά να ξεγελιέται. Δεν ήταν πειά φίλια εκείνο που τον τραβούσε προς αυτήν και που του έκανε την άφοσίωσή του τόσο γλυκειά. Ήταν έρωας, ένας έρωας απέραντος, έτοιμος για όλες τις θυσίες. Η Μισελίνα ανήκε σ' έναν άλλο, μα ποτέ ως τότε δεν του είχε περάσει από το μυαλό η ιδέα ότι μπορούσε να τον αγαπήσει κι' εκείνη. Την είχε τόσο ψηλά μέσα στην καρδιά του! Το μυστικό του θα πέθαινε μαζί του, και ποτέ εκείνη δεν θα μάθαινε τίποτε.

Μά θα ήταν πάντα εκεί, άγρυπνώντας σ' αυτήν και το παιδί της. Την εύρισκε ωραία, όμοια με την Παναγία της εκκλησίας του χωριού του, μπροστά στην οποία τον έβαζαν άλλοτε να γονατίζει. Είχε σαν κι' αυτή μεγάλα γαλανά μάτια, πολύ θλιμμένα και πολύ γλυκά. Μόλις τολμούσε να της πη μια κουβέντα όταν θρυσκόντουσαν μόνοι. Φοβόταν μήπως προδοθή. Είχε πάντα σαν ένα προαίσθημα ότι την ημέρα που θα μάθαινε εκείνη το αγαπημένο μυστικό της καρδιάς του, θάπρεπε να φύγει και να χαθή για πάντα από τη ζωή της.

Αυτά όλα συλλογιζόταν ο Ζάν-Λουί, εγκαρτερώντας κι' αυτός στη δοκιμασία που του είχε επιβληθή, μα αναρωτώντας συγχρόνως τον έαυτό του γιατί η μοίρα να μάς χωρίσει τόσο σκληρά απ' αυτούς που αγαπούμε...

Αργά, μέσα στη νύχτα, στο καμπαναριό της γειτονικής εκκλησίας, σήμανε δέκα η ώρα. Έτοιμάστηκε να πάει να κοιμηθή κι' αυτός, όταν, ξαφνα, στάθηκε, ξαφνιασμένος κι' ανήσυχος. Του φάνηκε ότι ένας παρατεταμένος λυγμός έφτανε ως αυτόν...

Τέντωσε τ' αυτιά του... "Όχι, δεν είχε γελαστή... Κάποιος έκλαιγε εκεί κοντά, μέσα στη μεγάλη κάμαρη του σπιτιού. Κι' αυτός που έκλαιγε ήταν η Μισελίνα! Ο άλλος, αυτός που την έκανε να κλαίει, ήταν σίγουρα ο άντρας της, αυτός ο άθλιος που έκανε να υποφέρει τόσο η άγια εκείνη γυναίκα!

"Ω! άθλιότης της ζωής, θα την αφήνει λοιπόν να κλαίει έτσι; Τέντωσε πάλι τ' αυτιά του. Ο θόρυβος των λυγμών έφτανε τώρα πιό ευδιάκριτος ως αυτόν μέσα στη σιωπή της νύχτας.

"Ακουγε τώρα τον άντρα να φοβερίζει και την γυναίκα να ίκετεύει. Δεν υπήρχε καμιά άμφιβολία πώς ο Κλαύδιος Ζιρού είχε ξαναγυρίσει μεθυσμένος από την ταβέρνα.

"Ο Ζάν-Λουί δεν δίστασε πειά. "Έπρεπε, τι και να γινόταν να σώσει αυτήν την δυστυχισμένη, έστω και χωρίς να θέλη η ίδια. Διασχίζοντας την αύλη, πήγε ως το παράθυρο κι' εκεί στην τρεμάμενη λάμψη ενός κεριού που φώτιζε την κάμαρη, είδε

...Αυτή η σημαία που σ'ας έδωσαν σήμερα στα χέρια σας δεν είναι ένα κομμάτι πανί. Έχει μέσα της όλοκληρη την Πατρίδα μας. Πατρίς μας δε είναι η Έλλάς...»

Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

(Από τους λόγους του προς τους μαθητάς της Θεσσαλονίκης κατά την έορτήν της Σημείας της 25ης Οκτωβρίου 1936)

Όταν τελείωσε ο θερισμός, ενώ οι σύντροφοί του έτοιμαζόντουσαν να φύγουν, αυτός άρνήθηκε να τον πληρώσει ο άφεντης του, λέγοντας ότι δεν ήθελε να ξαναγυρίσει στα θουνά του και ζήτρηε για χάρι να τον κρατήσουν στο

όλη τη φοβερή σκηνή, μαζεμένος μέσα στο σκοτάδι, έτοιμος να όρμησει μέσα. Ο Κλαύδιος Ζιρού, με το χέρι ύψωμένο, έτοιμαζόταν να χτυπήσει τη γυναίκα του. Η Μισελίνα γονατιστή, πλάι στην κούνια όπου κοιμόταν το παιδί της με τα χέρια ύψωμένα, σαν να νάθελε να το προστατεύσει καλύτερα, έκλαιγε, μη θρυσκόντας πειά να πη τίποτε.

"Έξαφνα, ο Ζιρού τραβήχτηκε πίσω, και το χέρι του έπεσε βαρύ σ'ε μια κάρεκλα, που την έκανε κομμάτια. Τότε, σαν ίκανοποιημένος, ύψωνοντας τους ώ-

μους του, άνοιξε μιὰ πόρτα του θάθους κι' εξαφανίστηκε, ξεστομίζοντας μιὰ τελευταία βλαστήμια.

Άκούστηκαν τὰ θήματά του καθώς τρέκλιζε και σκόνταφτε ανεβαίνοντας τὴ σκάλα κι' ἔπειτα ὁ θόρυβος μιᾶς πόρτας πού ξανάκλεισε πίσω του... Καὶ μιὰ μεγάλη σιωπὴ ἀπλώθηκε... Ὁ Ζιρὺ εἶχε χωρὶς ἄλλο κοιμηθῆ, κυριευμένος ἀπὸ τὸ θαρὺ καὶ ξαφνικὸ ὕπνο τοῦ μεθυσιοῦ...

Μονάχα ἡ γυναῖκα του ἐξακολουθοῦσε νὰ κλαίη κάτω καὶ νὰ πνίγεται ἀπὸ τοὺς λυγμούς της.

Ὁ Ζάν-Λουί, μὲ τὰ χέρια του σταυρωμένα ἀπάνω στὸ στήθος του, σὰν νάθελε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν καρδιά του νὰ χτυπά τὸσο δυνατὰ, εἶχε ἀπομείνει ἐκεῖ, περιμένοντας.

Καὶ ὁμως δίσταζε, προαισθανόμενος ὅτι ἡ τύχη ὅλης τῆς ζωῆς παιζόταν ἐκεῖνη τὴν ὥρα.

Ἀργὰ τέλος πλησίασε στ' ἀνοιχτὸ παράθυρο καὶ φώναξε μὲ φωνὴ γλυκεῖα καὶ σιγανή:

— Κυρά!...

Ἡ Μισελίνα σήκωσε τὸ κεφάλι της κι' ἔπνιξε μιὰ κραυγὴ ἐκπλήξεως καὶ τρόμου καθὼς τὸν εἶδε. Μ' ἓνα πῆδημα σκώθηκε καὶ πλησίασε.

— Ζάν-Λουί, ψιθύρισε, ἐσὺ ἐδῶ, τέτοια ὥρα;

Ἐκεῖνος ἔμεινε μιὰ στιγμή σιωπηλός, ἔπειτα, κυττάζοντάς τὴν γλυκά, τῆς ἀπάντησε:

— Ναί, ἐγὼ πού τ'άκουσα δὲλα καὶ πού δὲν θέλω πειὰ νὰ σὲ βλέπω νὰ ὑποφέρῃς ἔτσι.

Ἡ Μισελίνα τὸν κύτταξε, ξαφνιασμένη ἀπὸ τὴν σοβαρότητα τοῦ τόνου τῆς φωνῆς του.

Τὰ βλέμματά τους γιὰ μιὰ στιγμή διασταυρώθηκαν κ' ἡ νέα γυναῖκα τραβήχτηκε ξαφνικὰ πίσω, σὰν ν' ἀντίκρουζε κάποιον μυστηριώδη κίνδυνο.

— Μισελίνα! εἶπεν ἱκετευτικὰ ὁ Ζάν-Λουί.

Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού τὴν φώναζε ἔτσι. Συγχρόνως, δρασκελίζοντας τὸ παράθυρο, βρέθηκε κοντὰ της

— Μισελίνα, τῆς εἶπε, δὲν εἶχεις ἐμπιστοσύνη σὲ μένα καὶ δὲν μάντεψες τίποτε. Δὲν ξέρεις ὅτι εἶμαι δικός σου ὀλόκληρος κι' ὅτι μονάχα γιὰ σένα ἔμεινα ἐδῶ πέρα; Μοῦ φαινόταν ὅτι μόνο ἐγὼ θὰ μπορούσα νὰ σὲ ὑπερασπιστῶ. Πές μου, δὲν θέλεις νὰ γίνω ἀδελφός σου, φίλος σου;...

Καὶ, καθὼς ἐκεῖνη ἐξακολουθοῦσε νὰ σωπαίνει ἀκόμα, ὁ Ζάν-Λουί ἐξακλούθησε, νοιώθοντας σιγά-σιγά τὸ μυστικὸ του νὰ τοῖ ξεφεύγῃ:

— Ξέρω τὸ μεγάλο σου μαρτύριο, ξέρω τὴ μεγάλη σου ἐγκαρτέρησι. Ξέρω πὼς αὐτὸς ὁ ἀντρας πού σοῦ ἔδωσαν γιὰ σύζυγο δὲν σὲ ἀγαπάει καὶ πὼς εἶνε ἡ ἀφορμὴ τῶν δακρῶν σου... Τὸ πράγμα ἔφτασε πειὰ στὸ ἀπρόχωρητο κ' εἶσαι ἐλεύθερη ἀπὸ τοὺς ὄρκους σου. Ἐλαί! Καὶ τῆς ἔπιασε τὸ χέρι.

Γιὰ δευτέρη φορὰ, τὰ βλέμματά τους διασταυρώθηκαν.

— Ἐλα! τῆς ξαναεἶπε. Τὸ παιδί σου θὰ γίνῃ δικό μου!

Καὶ, βιάζοντας τέλος ἀπὸ μέσα του τὸ μυστικὸ πού τὸν ἔπνιγε, φώναξε:

— Πὼς νὰ μὴ τ' ἀγαπήσω, ἐγὼ πού σ' ἀγαπᾶω τόσο;

— Μ' ἀγαπᾶς!

Καὶ ἡ Μισελίνα, ζωηρὰ, τράβηξε τὸ χέρι της.

— Ναί, σ' ἀγαπᾶω, ἐξακλούθησε ὁ Ζάν-Λουί, κι' ἔλπιζε ὅτι θὰ τὸ εἶχες μαντέψει... Ἄ! μάρτυράς μου ὁ Θεὸς αὐτῆ ἡ ἐξομολόγησις δὲν θάβγαινε ποτε ἀπὸ τὰ χεῖλή μου, ἂν σ' ἔβλεπα νὰ ζῆς εὐτυχισμένη... Θὰ ἔμενα μέσα στη σκ.ά, λατρεύοντάς σε πάντοτε... Ποτε δὲν θὰ μάθαινες τίποτε. Μὰ ὑποφέρεις καὶ πρέπει...

— ...Πρέπει νὰ χωριστοῦμε, εἶπεν ἡ Μισελίνα ἀπλᾶ.

Ὁ Ζάν-Λουί, μὲ τὴ σειρά του, τραβήχτηκε πίσω.

— Νὰ χωριστοῦμε; ψιθύρισε σὰν νὰ μὴν καταλάβαινε ἀκόμα...

Ναί, νὰ χωριστοῦμε, ξαναἔπε ἐκεῖνη. Δὲν πρέπει νὰ ξα-

ναῖδωθοῦμε πειὰ... Ἡ ἐξομολόγησις πού μοῦ ἔκανες μᾶς χωρίζει γιὰ πάντα.

Ὁ Ζάν-Λουί θέλησε νὰ τὴν διακόψῃ.

— Ὡ! δὲν εἶμαι θυμωμένη μαζί σου, ἐξακλούθησε ἐκεῖνη μὲ φωνὴ ἀργή, σὰν νὰ μιλοῦσε στὸν ἑαυτὸ της. Εἶσαι καλὸς καὶ μεγαλόψυχος, μὰ ἡ μοῖρα χάραξε στὸν καθένα μας τὸ δικό του δρόμο, καὶ δὲν μπορούμε νὰ τὸν ἀλλάξουμε... Πρέπει νὰ τὸν ἀκολουθήσουμε ὡς τὸ τέλος...

— Θέλεις λοιπὸν νὰ ὑποφέρῃς πάντοτε; Δὲν μπορείς ν' ἀγαπᾶς αὐτὸν τὸν ἀνθρώπο πού δὲν σ' ἀγαπᾶ!

— Εἶνε ὁ ἀντρας μου! τοῦ ἀπάντησε ἐκεῖνη. Εἶνε ὁ πατέρας τοῦ μικροῦ ἀγγέλου πού κοιμάται ἐκεῖ!

— Μισελίνα! φώναξε ἱκετευτικὰ, ἐναντώντας τὰ χέρια του.

— Φύγε! τοῦ ἀπάντησε ἡ νέα γυναῖκα. Τότε μονάχα θὰ πιστέψω στὴ φιλία σου!

Ὁ Ζάν-Λουί κατάλαβε ὅτι ἡ ἀπόφασίς της ἦταν ἀμετάκλητη. Καταλάβαινε ἀκόμα πὼς εἶχε δίκην: δὲν τὰ θάζει κανεὶς μὲ τὴ μοῖρα του.

Καὶ μὲ βῆμα ἀργό, τράβηξε γιὰ τὴν πόρτα.

— Ζάν-Λουί... ψιθύρισε ἡ Μισελίνα γλυκά.

Ἐκεῖνος γύρισε τὸ κεφάλι του.

— Δὲν θὰ μοῦ δώσης τὸ χέρι γιὰ νὰ μοῦ πῆς ἀντίο; ψιθύρισε ἡ νέα γυναῖκα.

— Γιὰ ποιὸ λόγο; ἐρώτησε ἐκεῖνος.

Καὶ βγῆκε ἔξω.

Ὁ Κλαύδιος Ζιρὺ ἀνήγγειλε τὴν ἄλλη μέρα στὴ γυναῖκα τοῦ ξαφνικὴ ἀναχώρησι τοῦ Ζάν-Λουί, πού τίποτε δὲν μπορούσε νὰ τὴν ἐξηγήσῃ. Ἡ Μισελίνα δὲν εἶπε τίποτε, μὰ, ὅταν ἔμεινε μόνη, δυὸ μεγάλα δάκρυα κύλησαι ἀπ' τὰ μάτια της, καὶ μὲ τὴν ἄκρη τῶν δακτύλων της φάνηκε σὰν νὰ στέλῃ στὸ διάστημα ἓνα μυστηριώδες φίλημα...

Καὶ ὁ καιρὸς κύλησε... Καὶ τὰ χρόνια πέρασαν...

Ἦταν ἓνα ὠμορφο φθινοπωρινὸ θράου... Τὰ δέντρα, κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο πού βασιλεύε, φαινόταν χρυσοκόκκινα, τὰ πουλιά τραγουδοῦσαν μέσα στὶς φωνῆς τους τὰ τελευταῖα τραγούδια τους κι' ἀπὸ τὰ στερνὰ φύλλα καὶ τὰ στερνὰ λουλούδια, ἀνέβαινε, ἓνα γλυκὸ ἄρωμα...

Μπροστὰ στὸ σπίτι τοῦ Ζιρὺ, καθόταν μιὰ γρηά κι' ἐπλεκε... Κοντὰ της ἔπαιζε μιὰ παιδοῦλα. Κάθε τόσο ἡ γρηά σταματοῦσε τὴ δουλειά της γιὰ νὰ στείλῃ μὲ τὴν ἄκρη τῶν χειλιῶν της ἓνα φίλημα στὸ ξανθὸ παιδάκι.

— Γιαγιά Μισελίνα! εἶπε ἔξαφνα ἡ μικρούλα. Κύττα αὐτὸ τὸ γέρο, ἐκεῖ μπροστὰ μας, θάλεγε

κανεὶς πὼς κλαίει...

Ἡ γιαγιά σήκωσε τὸ κεφάλι της... Πραγματικὰ, στὸ δρόμο, ἀπέναντί της, ἓνας γέρος, ἀκουμπισμένος στὸ ραβδί του, φαινόταν σὰν χαμένος σ' ἓνα ὄνειρο, μὲ τὰ μάτια του κερφωμένα στὸ σπῆτι...

Ἐξαφνα, ἡ γρηά ἀνασκήρτησε... Τῆς φάνηκε ὅτι τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου δὲν τῆς ἦταν ἀγνωστὰ κι' ὅτι εἶχαν ξυπνήσει μέσα της μιὰ παλιὰ εἰκόνα...

Ὁ γέρος τώρα τὴν κύτταζε κι' αὐτὸς καὶ φαινόταν κυριευμένος ἀπὸ μιὰ ζωηρὴ ταραχὴ.

Μὲ τὸ καπέλλο στὸ χέρι, ἀφήνοντας νὰ φαίνωνται τὰ ἄσπρα μαλλιά του, πλησίασε.

— Συγγνώμην, εἶπε.

Μὰ ἀμέσως στάθηκε, μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα πρὸς τὴ γρηά, ἐνῶ ἐκεῖνη σηκώθηκε κι' ἓνα ὄνομα ἀνέβηκε ἀπ' τὴν καρδιά της στὰ χεῖλή της.

— Ζάν-Λουί!

— Μισελίνα!

Ἡ καρδιές τους πρὶν ἀπὸ τὰ μάτια τους εἶχαν ἀναγνω-

(Συνέχεια στὴ σελίδα 53)

ΛΙΛΛΑ! ΛΙΛΛΑ! ΛΙΛΛΑ!...

(Συνέχεια από τη σελίδα 51)

να τους πή τί καύμος τόν βασάνιζε. 'Εκείνος είχε το μυστικό του θαθεία θαμμένο στην καρδιά του...

Σιγά-σιγά πέρασε και ο χειμώνας. Τα χιόνια έλωσαν, τα ποτάμια άρχισαν να ψιθυρίζουν και πάλι το άτέλειωτο τραγούδι τους και τ' όνομα «Λιλλά» είχε χαθή απ' όλα τα μέρη όπου το χάραξε ο 'Ιθάρ. Αυτό, όμως, δέν τόν πείραζε. Γιατί το αγαπημένο όνομα το έλεγαν τώρα τα πουλιά που κελαιδούσανε στις πράσινες φυλλωσιές τών δέντρων, το γλυκό άεράκι που φυσούσε ανάμεσα στις καλάμιές της λίμνης.

Λιλλά! Λιλλά! Λιλλά!...
Ολόκληρη ή φύσις γλυκοψιθύριζε τ' όνομα αυτό...

Μιά φεγγαρόλουστη νύχτα, ο 'Ιθάρ ξαναπήγε και κάθησε στην άκρη της λίμνης, που του θύμιζε την περασμένη του εύτυχία. Ξαφνικά, μέσα στην νυχτερινή σιγή, άκούστηκε το τραγούδι ενός πουλιού. Ο 'Ιθάρ άνατρίχιασε. Τέντωσε το αυτί του... Ναι, δέν ύπήρχε καμιά άμφιβολία ότι και το πουλί καλούσε την μικρή πριγκήπισσα:

— Λιλλά! Λιλλά! Λιλλά!...

Η καλάμιές που πλαισίωναν την λίμνη άρχισαν κι' αυτές να ψιθυρίζουν ένα όνομα:

— Λιλλά! Λιλλά! Λιλλά!...

Ο 'Ιθάρ νόμιζε πως έβλεπε όνειρο. Άναρωτήθηκε άν ή φωνές αυτές ήσαν έξωτερικές ή άν έβγαίνουν από την καρδιά του. Μά όταν πρόσεξε καλύτερα, βεβαιώθηκε ότι και το πουλί, και το άεράκι και ή καλάμιές καλούσανε κείνη την νύχτα την πριγκήπισσα:

— Λιλλά! Λιλλά! Λιλλά!...

Και τότε, ο 'Ιθάρ είδε την μικρή φίλη του να προβάλλη μέσα από την άσημνια επιφάνεια της λίμνης! Ναι, ήταν ή Λιλλά, εύθυμη και γελαστή, ντυμένη χωριατοπούλα... Και είχεν άπλωμένα τα χεράκια της προς τόν 'Ιθάρ, σαν να τόν καλούσε αυτή κοντά της...

— Λιλλά! ξανάρθες;... ψιθύρισε ο 'Ιθάρ.

Σηκώθηκε όρθιος και άρχισε να προχωρή προς το μέρος της πριγκήπισσας...

Το νερό της λίμνης έφτασε στα γόνατά του, στην μέση του, στο λαιμό του, χωρίς ο 'Ιθάρ να καταλάβη τίποτα... Ναι, μερικά άκόμη θήματα και θα θρισκότανε κοντά στην πριγκήπισσα...

Πάνω από τα νερά της λίμνης, που τα λούζει το φώς του φεγγαριού — και που σκεπάζουν τώρα ένα μικρό πτώμα... — το πουλί, το άεράκι και ή καλάμιές έξακολουθούν να ψιθυρίζουν με γλυκό παράπονο:

— Λιλλά! Λιλλά! Λιλλά!...

Πρίγκηψ ΜΠΟΓΙΝΤΑΡ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΕΒΙΤΣ

Ο ΑΓΓΕΛΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

(Συνέχεια από τη σελίδα 12)

λο τρεις φορές και πάλι τρεις. Κατάλαβα πως κάτι κακό μήνυμα φέρνει τέτοια ώρα με τέτοιο καιρό. — 'Ιχ το Θεό, μου λέει, φεύγα και χάθηκες. Ο πατέρας μου σε ξέρει πως είσαι εδώ και θάρρη άπόψε μ' ένα χωροφύλακα να σου πάρουν το κεφάλι. — Νά φύγω; πως να φύγω, που δέν μπορούσα να σείσω το ποδαρι. Αυτή μ' έσήκωσε 'ς τα χέρια της και μ' έσυρε όσο μπορούσε μακριά από τόν τόπο που ήμουν. Γύρισε 'ς τη σπηλιά να πάρη ό,τι έμειν' εκεί 'δικό μου για να μην τώθρουν σημάδι, μά δέν γύρισε πειά ή δύστυχη...»

Και ένω μου έλεγε αυτά με τρεμουλιασμένη φωνή ο λαθωμένος ληστής, ανοίγει με μιάς ή πόρτα και μπαίνει ο Μίλτος. Ποτέ δέν θα ξεχάσω την όψη του. Τα μάτια άγρια, τα μαλλιά σηκωμένα, τα γένια του, τα χέρια του, τα ρουχά του ματωμένα απ' το αίμα της κόρης του. Ήτον τρελλός σωστά τέσσαρες μήνες. Ύστερα έγινε καλά, μά το ύμεινε πάντα μιά μελαγχολία, ως που πέθανε ύστερα από δυο χρόνια με τόννομα της Κατερίνας 'ς το στόμα. Έμένα μ' έλύτρωσ' ο Θεός από το θάρος που θα είχα 'ς τη συνείδησί μου αιώνια. Το δικό μου θόλι είχε πάρη μόνον το μανίκι της κάπας. Η Κατερίνα σκοτώθηκε απ' το χέρι του πατέρα της.

Δ'

Ο ένωμοτάρχης κενώσας έκ νέου το ποτήριόν του ήναψε και πάλιν από του λύχνου το έν τή φορά της διηγήσεως σθεθέθεν σιγάρον. Έσίγησε και έσιγώμεν πάντες θαθέως συγ-

ΜΙΣΕΛΙΝΑ

(Συνέχεια από τη σελίδα 14)

ριστή.

Κ' οί δυο κυττάχτηκαν τότε επί πολλή ώρα κι' ένα δάκρυ κύλησε στα μάτια του γέρου.

Η μικρούλα είχε ξαναρχίσει να παίζη.

— Είχα όρκιστή να μη σε ξαναϊδω ποτέ, ψιθύρισε ο Ζάν-Λουί. Μά δέν μόρεσα να κρατήσω τόν όρκο μου ως το τέλος. Πριν να φύγω για πάντα απ' αυτόν τόν κόσμο, ήθελα να μάθω τί απόγινες... Δέν θα θυμώσης γι' αυτό, Μισελίνα.

Εκείνη του έδωσε το χέρι της.

— Όχι, του άπάντησε. Έχουμε τώρα κι' ο ένας κι' ο άλλος άσπρα μαλλιά και ο καλός Θεός που μάς βλέπει άς μάς κρίνη. Μου χρωστούσες — έπρόσθεσε — τη σημερινή εύτυχία, την εύτυχία να σε ξαναϊδω και να σου πω: Ζάν-Λουί, σ' αγαπούσα...

— Μ' αγαπούσες; φώναξε ο Ζάν-Λουί. Τότε γιατί;

Και κούνησε θλιωτέρα το κεφάλι του νοιώθοντας όλον τόν πόνο του χαμένου έρωτά του να ξαναγυρίζη μέσα στην καρδιά του.

Εκείνη κατάλαβε τη σκέψη του.

— Μη λυπάσαι για τίποτε, του είπε. Έμεινες τίμιος άνθρωπος... Κι' αυτή ή θυσία τών καρδιών μας μάς κάνει σ' αυτήν τη γλυκειά ώρα περήφανους γιατί έκτελέσαμε το καθήκον μας, αυτή μάς κάνει να μπορούμε να δίνουμε τα χέρια μας χωρίς να κοκκινίζουμε. Κι' αυτή τέλος μου έπιτρέπει να κάνω αυτήν την έξομολόγησι, την όποία σου χρωστούσα, φτωχέ φίλε, που ύπόφερες τόσο...

Και, καθώς ο Ζάν-Λουί άπόμεινε εκεί, χωρίς να λήη λέξι, μαντεύοντας τα πάντα εκείνη την ύστατη ώρα, ή Μισελίνα έπρόσθεσε μ' ένα γλυκό και μελαγχολικό χαμόγελο:

— Το ξέρω καλά πως δέν είμαι πειά παρά μιά γρηά ασκημη και μαραμένη. Μά θέλω να πάρης αυτή τη φορά μαζύ σου το καλύτερο και το πιο αγαπημένο χάδι της καρδιάς.

Και, γυρίζοντας προς την έγγονή της, της φώναξε:

— Μισελίνα!

Η μικρούλα πλησίασε.

Τότε ή γιαγιά Μισελίνα την έπηρε στην άγκαλιά της και, άπλώνοντάς την προς το γέρο, του είπε:

— Φίλησέ την για μένα!

Και σιγά-σιγά ψιθύρισε: Αυτός ο μικρός άγγελος πληρώνει το πιο αγαπημένο χρέος της γιαγιάς της.

Ο Ζάν-Λουί πήρε το κοριτσάκι στην άγκαλιά του. Το κύτταξε επί πολλή ώρα σαν νάθελε ν' άποτυπώση την εικόνα του στην καρδιά του. Το φίλησε δυο φορές γλυκά, κι' έπειτα άφοι το άπόθεσε στην άγκαλιά της γιαγιάς του, είπε με δακρυσμένα μάτια:

— Αντίο!

Και, χωρίς να γυρίση πειά το κεφάλι του, έφυγε...

ΦΕΡΝΑΝ ΜΠΕΣΣΙΕ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΗΣ ΓΚΡΕΤΑΣ ΓΚΑΡΜΠΟ

(Συνέχεια από τη σελίδα 50)

είμαι μόνο ή Γκρέτα Γκάρμπο, είμαι και μιά γυναίκα που θέλει να ζήση όλες τις ζωές που νοιώθει μέσα της. Μέσα μου νοιώθω να στενάζη ή σύζυγος, ή μητέρα, ή ελεύθερη γυναίκα. Μά δέν μπορώ πειά να βγω από την προσωπικότητα που μου επέβαλαν και που δέν είνε όλωσδιόλου δική μου. Δέν είμαι μόνον ή Γκρέτα Γκάρμπο. Είμαι και μιά γυναίκα. Και σαν τέτοια είμαι πολύμορφη!...

Καθώς βλέπετε, ή «Σφιγξ του Χόλλυγουντ» έχει θαθεία έπίγνωσι της τραγωδίας της. Κι' αυτό την όδηγεί μοιραία στο λυκόφως της δόξας της. Δέν δοκιμάζει πειά τίποτε άλλο παρά μιά άνέκφραστη άηδία για όλα. Μόνη της δολοφονεί τόν έαυτό της για να ζήση μιά άλλη ζωή. Μά για μάς δέν ύπάρχει, δυστυχώς, παρά μόνο ως Γκρέτα Γκάρμπο κι' έτσι, σκοτώνοντας την Γκρέτα Γκάρμπο, ή μεγάλη καλλιτέχνις θα χαθή από τα μάτια μας, θα πάψη να ύπάρχη για μάς, άδιάφορο άν αυτή θα ζή με μιά άλλη μορφή. Κι' αυτό δέν το θέλει κανείς από τούς αναρίθμητους θαυμαστάς της.

ΤΖΩΝ ΜΑΚ ΚΕΝΝΕΤΥ

κεκινημένοι έκ της φοβεράς ιστορίας. Και έν μέσω της πενήθιμου εκείνης σιγής ήκούσθη αίφνης ως τελευταία άντηχη σις τών λόγων του ένωμοτάρχου πέραν από της συστάδος τών πλατάνων ή γοερά του νυκτοκόρακος κραυγή.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ